

ПИТАННЯ
за результатами навчального семінару

**«Особливості виконання бюджетів органів місцевого самоврядування в умовах
воєнного стану»**

Запитання 1: Який орган та яким чином визначає перелік стратегічних підприємств на місцевому рівні задля можливості поповнення їх статутного фонду?

Відповідь:

Перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 р. № 83. Перелік таких підприємств на місцевому рівні рекомендується затверджувати рішенням виконавчого комітету в рамках повноважень визначених підпункті 2 пункту б) статті 38 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» стосовно повноважень виконавчих органів місцевої ради. При цьому постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» визначає, що у другу чергу здійснюються видатки на внески до статутного капіталу стратегічно важливих підприємств (централізоване водопостачання та водовідведення, тепlopостачання, громадський транспорт, забезпечення наземного обслуговування повітряних суден).

Таким чином, перелік стратегічних підприємств на місцевому рівні рекомендується затвердити рішенням виконавчого комітету відповідної місцевої ради.

Запитання 2: Селищна рада закупила дизпаливо, бензин за благодійні кошти по КПКВК 0118240 для забезпечення діяльності добровільних формувань. Чи можна передати зазначені паливно-мастильні матеріали військкомату чи освоювати їх у селищній раді (видавати на добровільні формування). Чи існує інший варіант використання палива для цих потреб?

Відповідь:

З метою забезпечення виконання заходів з територіальної оборони та передачі частині Сил територіальної оборони, якій підпорядковане добровільне формування територіальної громади, доцільно використати можливість безоплатної передачі комунального майна військовим формуванням згідно із Законом України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану».

З ініціативою про безоплатну передачу комунального майна (паливно-мастильних матеріалів) до відповідної місцевої ради для задоволення потреб держави в умовах воєнного стану звертається відповідна військова частина. В даному випадку до місцевої ради повинна листом звернутися відповідна військова частина Сил територіальної оборони.

Передача об'єктів права комунальної власності відповідних територіальних громад відбувається за рішенням сільських, селищних, міських рад.

У разі неможливості прийняття місцевою радою рішення про передачу комунального майна у державну власність таке рішення приймається сільським, селищним, міським головою, або секретарем, з наступним його затвердженням відповідною радою згідно із законом.

Передача комунального майна у державну власність оформляється актом приймання-передачі, який підписується сільським, селищним, міським головою або секретарем та уповноваженою особою військової частини Сил територіальної оборони та скріплюється печатками місцевої ради і військової частини Сил територіальної оборони. Акт приймання-передачі із підписується зазначеними особами у порядку, встановленому законом.

В акті приймання-передачі зазначаються:

- 1) назва місцевої ради та військової частини Сил територіальної оборони;
- 2) повне найменування, місцезнаходження та ідентифікаційний код юридичної особи, за якою було закріплено майно;
- 3) відомості про документ, що встановлює право власності на майно (за наявності);
- 4) опис майна, достатній для його ідентифікації

До акту приймання-передачі додається документ, що містить висновок про вартість майна.

Таким чином, для використання пального на потреби територіальної оборони варто скористатися можливістю безоплатної передачі комунального майна військовим формуванням згідно із Законом України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» згідно з попереднім зверненням до місцевої ради відповідної військової частини Сил територіальної оборони.

Запитання 3: З метою створення продовольчого резерву для забезпечення внутрішньо переміщених осіб продуктами харчування з місцевого бюджету профінансували за КПКВК 0118110 та КЕКВ 2282 відповідні закупівлі згідно з місцевою програмою, проте видатки не проводять в казначействі як захищені. Чи буде правильно проводити такі видатки по цій же функції але за КЕКВ 2230?

Відповідь:

Матеріальний резерв – це запас будівельних і паливно-мастильних матеріалів, лікарських засобів та виробів медичного призначення, продовольства, техніки, технічних засобів та інших матеріальних цінностей (далі - матеріальні цінності), призначених для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, надання допомоги постраждалому населенню, проведення невідкладних відновлювальних робіт і заходів.

Інструкцією щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затвердженою наказом Мінфіну від 12.03.2012 р. № 333, передбачено, що за КЕКВ 2230 здійснюється: придбання продуктів харчування та/або оплата послуг з харчування для лікувально-профілактичних закладів, будинків-інтернатів, закладів освіти та інших установ (організацій) згідно із законодавством, зокрема для і для органу місцевого самоврядування під час формування місцевого матеріального резерву.

Таким чином, для створення матеріального резерву продуктів харчування варто використати КЕКВ 2230.

Запитання 4: Яким органом і яким чином повинні обліковуватися матеріали (військова форма, амуніція та ін.), придбані міською радою за програмою КПК 8240?

Відповідь:

З метою забезпечення виконання заходів з територіальної оборони та передачі частині Сил територіальної оборони, якій підпорядковане добровольче формування територіальної громади, доцільно використати можливість безоплатної передачі комунального майна військовим формуванням згідно із Законом України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану».

З ініціативою про безоплатну передачу комунального майна (у т. ч. паливно-мастильні матеріали) до відповідної місцевої ради для задоволення потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану звертається відповідна військова частина. В даному випадку до місцевої ради повинна листом звернутися відповідна військова частина Сил територіальної оборони .

Передача об'єктів права комунальної власності відповідних територіальних громад відбувається за рішенням сільських, селищних, міських рад.

У разі неможливості прийняття місцевою радою рішення про передачу комунального майна у державну власність таке рішення приймається сільським, селищним, міським головою, або секретарем, з наступним його затвердженням відповідною радою згідно із законом.

Передача комунального майна у державну власність оформляється актом приймання-передачі, який підписується сільським, селищним, міським головою, або секретарем та уповноваженою особою військової частини Сил територіальної оборони та скріплюється печатками місцевої ради і військової частини Сил територіальної оборони. Акт приймання-передачі із підписується зазначеними особами у порядку, встановленому законом.

В акті приймання-передачі зазначаються:

- 1) назва місцевої ради та військової частини Сил територіальної оборони;
- 2) повне найменування, місцезнаходження та ідентифікаційний код юридичної особи, за якою було закріплено майно;
- 3) відомості про документ, що встановлює право власності на майно (за наявності);
- 4) опис майна, достатній для його ідентифікації

До акту приймання-передачі додається документ, що містить висновок про вартість майна.

При цьому, видатки на здійснення та забезпечення заходів з організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору належать до таємних видатків Державного бюджету України, які передбачаються Міноборони України окремим напрямом на утримання Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, а закупівля товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб руху опору становлять державну таємницю і здійснюються за процедурами, встановленими законом для оборонних закупівель.

Положеннями пункту 22² прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України передбачено, що в умовах воєнного стану або для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності **органи місцевого самоврядування або військові адміністрації можуть приймати рішення про перерахування коштів з місцевих бюджетів до державного бюджету.**

З метою виокремлення відповідних видатків з огляду на їх специфіку, наказом Міністерства фінансів від 20.09.2017 р. №793 «Про затвердження складових Програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету» (з відповідними змінами) передбачено КПК 9800 «Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на перерахування коштів в умовах воєнного стану або для здійснення згідно з законом заходів з загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності». Отримувачем трансферту з місцевого бюджету державному бюджету буде відповідна військова частина Сил територіальної оборони.

Таким чином, **для використання існуючих матеріальних цінностей на потреби тероборони варто скористатися можливістю безоплатної передачі комунального майна** військовим формуванням згідно із Законом України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану», **а для придбання амуніції - передати кошти у вигляді міжбюджетного трансферту.**

Запитання 5: Чи можна надати з місцевого бюджету субвенцію державному бюджету (військовій частині), зменшивши при цьому обсяг резервного фонду, який було збільшено при уточненні показників місцевого бюджету за рахунок вільного залишку коштів?

Відповідь:

Відповідно до пункту 222 прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України передбачено, що в умовах воєнного стану або для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності органи місцевого самоврядування або військові адміністрації можуть приймати рішення про перерахування коштів з місцевих бюджетів до державного бюджету. З метою виокремлення відповідних видатків з огляду на їх специфіку, наказом Міністерства фінансів від 20.09.2017 р. №793 «Про затвердження складових Програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету» (з відповідними змінами) передбачено КПК 9800 «Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на перерахування коштів в умовах воєнного стану або для здійснення згідно з законом заходів з загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності».

Отримувачем трансферту з місцевого бюджету державному бюджету буде відповідна військова частина.

Оскільки прикінцеві положення БКУ не містять визначення щодо здійснення таких видатків лише за рахунок вільного залишку бюджетних коштів або перевиконання дохідної частини загального фонду місцевого бюджету, то згідно із законом заходів загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії РФ проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності місцевою радою можливе прийняття рішення про надання такої субвенції за рахунок зменшення інших видатків.

Запитання 6: У територіальній громаді для забезпечення потреб внутрішньо переміщених осіб, зокрема їх перевезення, залучаються шкільні автобуси. Якими документами керуватися при списанні паливно-мастильних матеріалів на ці цілі?

Відповідь:

Щодо використання шкільних автобусів, то необхідно внести відповідні зміни до Порядку використання шкільних автобусів (якщо такий порядок було затверджено відповідно до частин четвертої та п'ятої статті 13, частини другої статті 56 та частини другої статті 66 Закону України «Про освіту», частин першої та п'ятої статті 8 Закону України «Про повну загальну середню освіту», статті 9, частини другої статті 19 Закону України «Про дошкільну освіту», частини шостої статті 10 Закону України «Про позашкільну освіту», Законів України «Про дорожній рух», «Про автомобільний транспорт», статей 29, 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», постанови Кабінету Міністрів України від 18.01.2016 р. № 15 «Деякі питання регулювання міжбюджетних відносин», Правилами надання послуг пасажирського автомобільного транспорту, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 18.02.1997 р. № 176), де передбачити, що використання автомобільних транспортних засобів, що перебувають на балансі закладів освіти (виконавчого органу з питань освіти) відповідної територіальної громади, не для забезпечення освітнього процесу, здійснюється гідно з рішення виконавчого комітету відповідної місцевої ради. Потім рішенням виконавчого комітету надати відповідний дозвіл на використання автобусів для потреб не пов'язаних із забезпеченням освітнього процесу.

Приклад

1. Дозволити використання автомобільних транспортних засобів, що перебувають на балансі закладів освіти (виконавчого органу з питань освіти) _____ громади, для потреб, що виникають у зв'язку із перевезенням взятих на облік в установленому законодавством порядку у відповідній територіальній громаді внутрішньо переміщених осіб,.
2. Встановити, що видатки на утримання комунального майна на цілі, передбачені п.1 та п.2 можуть здійснюватися за рахунок коштів місцевого бюджету.

Примітка: на кожен такий випадок (коли використовується шкільний автобус для перевезення внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО) повинне бути звернення виконавчого органу з питань соціального захисту або іншого виконавчого органу, що є виконавцем місцевої програми з допомоги тимчасово переміщеним та внутрішньо переміщеним особам, до виконавчого органу з питань освіти.

Якщо видатки щодо забезпечення перевезення внутрішньо переміщених осіб, здійснені за галуззю «Освіта», то варто додатково затвердити бюджетні призначення відповідальному виконавцю цієї програми, до функцій якого віднесено заходи з допомоги внутрішньо переміщеним особам по коду КПК 3230 – видатки, пов'язані з наданням підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні (1070);

На суму бюджетних асигнувань, які були використані на перевезення ВПО (план, касові та фактичні видатки повинні рівнятися), необхідно зменшити асигнування, касові та фактичні видатки, передбачені відділу освіти (виконавчому органу з питань освіти) з передачею відповідних документів, зокрема шляхових листів, що підтверджують право це здійснювати і фактичні видатки.

Таким чином підставою для списання паливно – мастильних матеріалів буде відповідне звернення виконавця програми щодо здійснення переведення ВПО та шляховий лист.

Запитання 7: Чи може бути відшкодовано оплату комунальних послуг у закладах освіти, де розміщено підрозділи територіальної оборони?

Відповідь:

Якщо частина Сил територіальної оборони уклала договір на відшкодування відповідних витрат із відповідним органом місцевого самоврядування, то оплату комунальних послуг в закладах освіти, де розміщено підрозділи територіальної оборони, буде відшкодовано.

Запитання 8: Яким чином можна вносити змін до бюджету територіальної громади в частині розподілу перевиконання доходної частини загального фонду за підсумками 1 кварталу 2022 р. та наступних звітних періодах відповідно до внесених змін до Бюджетного кодексу?

Відповідь:

Згідно із Законом України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану” № 2118-IX визначено, що в умовах воєнного стану або для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації не застосовуються положення частин сьомої та восьмої статті 78 Бюджетного кодексу України стосовно обмежень у прийнятті рішень Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідною місцевою радою про внесення змін до місцевих бюджетів. Отже рішення про внесення змін до рішення про місцевий бюджет приймаються без обмежень частини сьомої статті 78 Бюджетного кодексу України, зокрема і строків уточнення перевиконання доходної частини.

Згідно з пунктом 22¹ прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України передбачено, що Кабінет Міністрів України може приймати рішення щодо особливостей формування та виконання місцевих бюджетів, діяльності учасників бюджетного процесу на відповідних територіях.

Водночас відповідно до частини другої статті 4 Бюджетного кодексу України, визначено, якщо іншим нормативно-правовим актом бюджетні відносини визначаються інакше, ніж у Бюджетному кодексі, застосовуються відповідні норми цього Кодексу. Тому в період воєнного стану саме Кабінет Міністрів наділений повноваженнями визначати особливості формування та виконання місцевих бюджетів, діяльності учасників бюджетного процесу.

З метою оперативного та ефективного прийняття управлінських рішень для забезпечення безперебійного функціонування установ і закладів бюджетної сфери, комунальних підприємств та задоволення життєво необхідних потреб жителів територіальних громад у період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24.02.2022 р. № 64 “Про введення воєнного стану в Україні”, постановою Кабінету Міністрів України від 11.03. 2022 р. № 252 “Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану” визначено, що виконання та формування місцевих бюджетів здійснюється відповідно до бюджетного законодавства з урахуванням таких особливостей:

органи місцевого самоврядування, їх виконавчі органи, місцеві державні адміністрації, військово-цивільні адміністрації, продовжують здійснювати бюджетні повноваження, а у разі

утворення військових адміністрацій такі повноваження здійснюють військові адміністрації відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Згідно з підпунктом 2 пункту 1 цієї постанови зазначено, що за поданням місцевих фінансових органів рішення про внесення змін до рішень про місцеві бюджети приймають **виконавчі комітети відповідних місцевих рад**, місцеві державні адміністрації, військово-цивільні адміністрації або військові адміністрації. При цьому норма щодо повноважень виконавчих комітетів в частині внесення змін до місцевих бюджетів (сільських, селищних, міських) є імперативною.

Таким чином, перерозподіл перевиконання дохідної частини за підсумками I кварталу 2022 р. шляхом внесення змін до рішення про місцевий бюджет на 2022 рік можливо затвердити рішенням виконавчого комітету відповідної ради.

Запитання 9: Чи може розподілятися перевиконання дохідної частини місцевого бюджету та вільні залишки бюджетних коштів наказом начальника військової адміністрації під час воєнного стану?

Відповідь:

Бюджетний кодекс України (далі – БКУ) визначає, що перевищення залишку коштів загального фонду бюджету над оборотним залишком бюджетних коштів на кінець бюджетного періоду становить вільний залишок бюджетних коштів, який використовується на здійснення витрат бюджету згідно із законом про Державний бюджет України та/або змінами до нього (змінами до рішення про місцевий бюджет) (*пункт 4 статті 14*).

БКУ також визначено, що функції органів місцевого самоврядування, їх виконавчих органів, місцевих державних адміністрацій, військово-цивільних адміністрацій у частині бюджетних повноважень здійснюють військові адміністрації у разі їх утворення відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (*підпункт 5 пункту 22 розділу VI БКУ*).

Повноваження військових адміністрацій здійснюються ними в порядку, визначеному законами України для здійснення повноважень відповідних місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, з урахуванням особливостей, встановлених Законом України «Про правовий режим воєнного стану» (далі – Закон). Так, згідно з підпунктом 5 пункту 2 статті 15 Закону визначено, що військові адміністрації населених пунктів на відповідній території здійснюють повноваження, **в т. ч. із складання та затвердження місцевого бюджету**, внесення змін до нього, забезпечення виконання відповідного бюджету, зокрема і термінів уточнення перевиконання дохідної частини.

Відповідно до цього ж Закону, начальник військової адміністрації видає накази та розпорядження у межах своїх повноважень, які мають таку ж юридичну силу, що і рішення відповідної ради (рад). Накази, видані в межах повноважень місцевих рад, мають бути оприлюднені, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом (*підпункт 8 пункту 4 статті 15 Закону*).

Крім того, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11.03. 2022 р. № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» визначено, що виконавчі комітети відповідних місцевих рад, місцеві державні адміністрації, військово-цивільні адміністрації або військові адміністрації приймають за поданням місцевих фінансових органів рішення про внесення змін до рішень про місцеві бюджети; здійснюють

без погодження постійною комісією місцевої ради перерозподіл видатків бюджету і надання кредитів з бюджету за бюджетними програмами.

Таким чином **внесення змін до місцевого бюджету в частині розподілу перевиконання дохідної частини або розподілу вільного залишку бюджетних коштів здійснюється** виконавчими комітетами відповідних місцевих рад, місцевими державними адміністраціями, військово-цивільними адміністраціями або **військовими адміністраціями у разі їх створення (наказом керівника військової адміністрації)** за поданням місцевих фінансових органів без ухвалення відповідного рішення Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідною місцевою радою.

Запитання 10: Щодо обмежень, передбачених у частинах сьомій та восьмій статті 78 Бюджетного кодексу України.

Відповідь:

Згідно із Законом України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану” № 2118-IX, визначено, що в умовах воєнного стану або для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації не застосовуються частини сьома та восьма статті 78 Бюджетного кодексу України стосовно обмежень у прийнятті рішень Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідною місцевою радою про внесення змін до місцевих бюджетів.

Отже, рішення про внесення змін до місцевого бюджету приймаються без обмежень, передбачених у частині 7 статті 78 БКУ, зокрема і строків уточнення перевиконання дохідної частини.

Не застосовуються норми частин сьомої та восьмої статті 78 БКУ у частині обмежень у прийнятті рішень Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідною місцевою радою про внесення змін до місцевих бюджетів, а саме стосовно:

- рішення про внесення змін до рішення про місцевий бюджет, що ухвалюється Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідною місцевою радою на підставі офіційного висновку місцевого фінансового органу про перевиконання чи недовиконання дохідної частини загального фонду, про обсяг залишку коштів загального та спеціального фондів (крім власних надходжень бюджетних установ) відповідного бюджету. Факт перевиконання дохідної частини загального фонду місцевого бюджету визнається за підсумками першого півріччя та наступних звітних періодів з початку поточного бюджетного періоду на підставі офіційних висновків місцевого фінансового органу за умови перевищення доходів загального фонду місцевого бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів), врахованих у розписі місцевого бюджету на відповідний період, не менше ніж на 5 відсотків. Факт недоотримання доходів загального фонду місцевого бюджету визнається на підставі офіційного висновку місцевого фінансового органу за підсумками квартального звіту в разі недоотримання доходів загального фонду місцевого бюджету, врахованих у розписі місцевого бюджету на відповідний період, більше ніж на 15 відсотків.

- рішення про внесення змін до рішення про місцевий бюджет, що можуть бути ухвалені Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідною місцевою радою з урахуванням положень статті 52 цього Кодексу, в разі необхідності перерозподілу бюджетних призначень

між головними розпорядниками бюджетних коштів (за наявності відповідного обґрунтування) та в інших випадках, передбачених цим Кодексом.

З метою оперативного та ефективного прийняття управлінських рішень для забезпечення безперебійного функціонування установ і закладів бюджетної сфери, комунальних підприємств та задоволення життєво необхідних потреб жителів територіальних громад у період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24.02. 2022 р. № 64 “Про введення воєнного стану в Україні”, постановою Кабінету Міністрів України від 11.03 2022 р. № 252 “Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану” визначено, органи місцевого самоврядування, їх виконавчі органи, місцеві державні адміністрації, військово-цивільні адміністрації продовжують здійснювати бюджетні повноваження, а у разі утворення військових адміністрацій такі повноваження здійснюють військові адміністрації відповідно до статті 15 Закону України “Про правовий режим воєнного стану, а також виконавчі комітети (пункт 1 постанови КМУ від 11.03.2022 р. № 252).

При цьому , у пункті 2 цієї постанови визначено, що за поданням місцевих фінансових органів рішення про внесення змін до рішень про місцеві бюджети, приймають виконавчі комітети відповідних місцевих рад, місцеві державні адміністрації, військово-цивільні адміністрації або військові адміністрації. Тож норма щодо повноважень виконавчих комітетів в частині внесення змін до місцевих бюджетів є імперативною.

Таким чином, **перерозподілити перевиконання дохідної частини без обмежень за термінами шляхом внесення змін до рішенням про місцевий бюджет на 2022 рік можна рішенням виконавчого комітету відповідної місцевої ради.**

Запитання 11. Хто в період воєнного стану має повноваження вносити зміни до рішення сільської/селищної/міської ради про місцевий бюджет на 2022 рік?

Відповідь:

Згідно з підпунктом 2 пункту 22¹ прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України визначено, що Кабінет Міністрів України може приймати рішення щодо особливостей формування та виконання місцевих бюджетів, діяльності учасників бюджетного процесу на відповідних територіях.

З метою оперативного та ефективного прийняття управлінських рішень для забезпечення безперебійного функціонування установ і закладів бюджетної сфери, комунальних підприємств та задоволення життєво необхідних потреб жителів територіальних громад у період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24.02.2022 р. № 64 “Про введення воєнного стану в Україні”, постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 р. № 252 “Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану” визначено, що за поданням місцевих фінансових органів рішення про внесення змін до рішень про місцеві бюджети, приймають виконавчі комітети відповідних місцевих рад, де повноваження продовжують виконувати органи місцевого самоврядування, а у разі створення військової адміністрації — такі адміністрації. Зазначена норма, встановлена Кабінетом Міністрів України, є імперативною, тому з урахуванням прикінцевих та перехідних положень БКУ, постанови Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 р. № 252 **зміни до рішень про місцевий бюджет вносяться рішеннями виконавчих комітетів відповідних місцевих рад.**

Запитання 12. Чи має право виконавчий комітет селищної ради у період воєнного стану розподіляти вільні залишки бюджетних коштів, які склалися на 01.01.2022 р., без затвердження місцевою радою?

Відповідь:

Частиною четвертою статті 14 Бюджетного кодексу України передбачено, що вільний залишок бюджетних коштів використовується на здійснення витрат бюджету згідно із змінами до рішення про місцевий бюджет.

У пункті 22¹ прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України визначено, що Кабінет Міністрів України може приймати рішення щодо особливостей формування та виконання місцевих бюджетів, діяльності учасників бюджетного процесу на відповідних територіях.

Відповідно до указу Президента України від 24.02.2022 р. № 64 “Про введення воєнного стану в Україні”, постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 р. № 252 “Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану” визначено, що за поданням місцевих фінансових органів рішення про внесення змін до рішень про місцеві бюджети, приймають виконавчі комітети відповідних місцевих рад.

Отже, **рішення про використання вільного залишку, як і інші зміни до рішення про місцевий бюджет приймаються виконавчим комітетом відповідної ради.**

Запитання 13. Чи може селищна рада придбати за кошти місцевого бюджету для подальшої передачі дизпалива на добровольчі формування з місцевих бюджетів?

Відповідь:

Варіант 1. Згідно з пунктом 22² прикінцевих та перехідних положень БКУ передбачено, що в умовах воєнного стану або для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності органи місцевого самоврядування або військові адміністрації можуть приймати рішення про перерахування коштів з місцевих бюджетів до державного бюджету.

Отримувачем трансферту з місцевого бюджету державному бюджету буде відповідна військова частина. Кошти будуть передаватися за КПК 9800 “Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на перерахування коштів в умовах воєнного стану або для здійснення згідно з законом заходів з мобілізації та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки, усунення небезпеки державної незалежності України, її територіальній цілісності». Кошти зазначеної субвенції можуть бути спрямовані на закупівлю дизпалива для добровольчих формувань.

Варіант 2. Якщо паливо буде придбане за рахунок коштів місцевого бюджету виконавчим органом ради для реалізації заходів з територіальної оборони.

З метою забезпечення виконання заходів з територіальної оборони та передачі частині Сил територіальної оборони, якій підпорядковане добровольче формування територіальної

громади доцільно використати можливість безоплатної передачі комунального майна військовим формуванням згідно із Законом України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану».

З ініціативою про безоплатну передачу комунального майна (зокрема, паливно-мастильних матеріалів) відповідна військова частина звертається до місцевої ради

Так, відповідно до статті 6 Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» передача об'єктів права комунальної власності відповідних територіальних громад відбувається за рішенням сільських, селищних, міських рад.

У разі неможливості прийняття місцевою радою рішення про передачу комунального майна у державну власність таке рішення приймається сільським, селищним, міським головою, або секретарем, з наступним його затвердженням відповідною радою згідно із законом.

Передача комунального майна у державну власність оформляється актом приймання-передачі, який підписується сільським, селищним, міським головою, або секретарем та уповноваженою особою військової частини Сил територіальної оборони та скріплюється печатками місцевої ради і військової частини Сил територіальної оборони. Акт приймання-передачі із підписується зазначеними особами у порядку, встановленому законом.

В акті приймання-передачі зазначаються:

- 1) назва місцевої ради та військової частини Сил територіальної оборони;
- 2) повне найменування, місцезнаходження та ідентифікаційний код юридичної особи, за якою було закріплено майно;
- 3) відомості про документ, що встановлює право власності на майно (за наявності);
- 4) опис майна, достатній для його ідентифікації

До акту приймання-передачі додається документ, що містить висновок про вартість майна.

Запитання 14: Відповідно до Програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету видатки місцевих бюджетів на виконання заходів з територіальної оборони мають бути відображатись по коду 01 чи 02?

Відповідь:

У випадку створення у місцевій раді окремого виконавчого органу з питань мобілізаційної підготовки та цивільного захисту населення (із статусом юридичної особи публічного права), або інший виконавчий орган, до функцій якого також віднесено повноваження з територіальної оборони згідно з положенням про відділ (департамент, управління) та відповідним КВК за галузевим напрямком то відповідно до Наказу Міністерства фінансів України від 20.09.2017 р. №793 Про затвердження складових Програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету виконавцем відповідної програми та заходів з територіальної оборони буде такий виконавчий орган місцевої ради. У такому випадку стосовно видатків місцевих бюджетів застосовується КВК 30. У випадку, коли виконання зазначених повноважень здійснюються однією чи кількома посадовими особами у складі іншого виконавчого органу місцевої ради, то має бути застосована КВК 01.

Запитання 15: На сьогодні не здійснюється перерахування реверсної дотації з місцевих бюджетів. Разом з тим Міністерством фінансів України не внесено зміни до розпису такої дотації. Як можливо частково використовувати цей фінансовий ресурс?

Відповідь:

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 р. №267 «Деякі питання затвердження документів та казначейського обслуговування в умовах воєнного стану» перерахування реверсної дотації до Державного бюджету з місцевих бюджетів територій, на яких введено воєнний стан Казначейством не здійснюється. Разом з тим не були внесені зміни щодо перегляду річного обсягу реверсної дотації з місцевих бюджетів.

Запитання 16: Чи планується розширення переліку видатків, що проводяться Казначейством (постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 №590), а саме на придбання господарських товарів, поточних ремонтів, матеріалів для проведення робіт з благоустрою територій тощо?

Відповідь:

Згідно з пунктом 19 постанови Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 №590 "Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану" передбачено, що Казначейство та органи Казначейства здійснюють платежі за дорученням клієнтів з урахуванням забезпеченості єдиного казначейського рахунку в такій черговості (наведено основні напрямки):

1) видатки на національну безпеку і оборону та на здійснення заходів правового режиму воєнного стану,

2) оплата праці працівників бюджетних установ;

погашення та обслуговування державного та місцевого боргу, виконання гарантійних зобов'язань;

виплата пенсій, надбавок та підвищень до пенсій;

соціальне забезпечення, придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів

придбання води, та ін.

3) інші видатки.

Міністерством фінансів перелік постійно оновлюється за запитами зацікавлених сторін.

Запитання 17: За яким КПКВК слід передбачити видатки для військових частин, що розташовані на території громади (за КПКВК 9800 чи КПКВК 9820)?

Відповідь:

Згідно з пунктом 22⁻² прикінцевих та перехідних положень БКУ передбачено, що в умовах воєнного стану або для здійснення відповідно до закону заходів загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності органи місцевого самоврядування або військові адміністрації

можуть приймати рішення про перерахування коштів з місцевих бюджетів до державного бюджету.

З метою виокремлення відповідних видатків з огляду на їх специфіку, Мінфіном внесено зміни до наказу від 20.09.2017 р. № 793 «Про затвердження складових Програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету, якими передбачено КПК 9800 «Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на перерахування коштів в умовах воєнного стану або для здійснення згідно з законом заходів з загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності». Отримувачем трансферту з місцевого бюджету державному бюджету буде відповідна військова частина.

Таким чином для передачі коштів військовій частині слід застосовувати КПК 9800 «Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на перерахування коштів в умовах воєнного стану або для здійснення згідно з законом заходів з загальної мобілізації та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності».

Запитання 18: Чи необхідно оприлюднювати на сайті місцевої ради рішення її виконавчого комітету про зміни показників до місцевого бюджету?

Відповідь:

Згідно з пунктом 22 прикінцевих та перехідних положень БКУ встановлено, що в умовах воєнного стану або для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації не застосовуються положення статті 75¹ БКУ та пов'язані з нею норми щодо прогнозів місцевих бюджетів, а також не застосовуються норми частини п'ятої статті 28 БКУ щодо обов'язкової публікації звіту місцевих бюджетів – у газетах, визначених Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідними місцевими радами, а також норми щодо публікації інформації про виконання місцевого бюджету, публічного представлення інформації про виконання бюджету, досягнення цілей державної політики, публічного представлення інформації про виконання паспортів бюджетних програм, оприлюднення паспортів бюджетних програм, звітів про виконання паспортів бюджетних програм, результатів оцінки ефективності бюджетних програм.

Водночас, розпорядники інформації, до яких віднесено й органи місцевого самоврядування (*стаття 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації»*) зобов'язані оприлюднювати проекти нормативно-правових актів, рішень органів місцевого самоврядування, які оприлюднюються ними не пізніше як за 10 робочих днів до дати їх розгляду з метою прийняття, а прийняті рішення не пізніше п'яти робочих днів з дня затвердження документа (*стаття 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації»*). Відтак рішення про внесення змін до рішення про місцевий бюджет оприлюднюється не пізніше п'яти робочих днів після його прийняття

Таким чином рішення виконавчого комітету необхідно оприлюднювати на сайті відповідної ради.

Запитання 19: Які особливості фінансування з місцевих бюджетів добровольчих формувань територіальної оборони?

Відповідь:

Відповідно до Закону України “Про основи національного спротиву” добровольче формування територіальної громади - воєнізований підрозділ, сформований на добровільній основі з громадян України, які проживають у межах території відповідної територіальної громади, який призначений для участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони в межах території відповідної територіальної громади.

Діяльність добровольчих формувань територіальних громад здійснюється під безпосереднім керівництвом і контролем командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України за територіальним принципом.

Статтею 14 цього ж Закону для сільських, селищних та міських ради визначено наступні повноваження :

- 1) участь у підготовці та виконанні завдань національного спротиву в мирний час та в особливий період;
- 2) забезпечення у межах відповідних видатків місцевих бюджетів належне фінансування заходів національного спротиву місцевого значення та підготовки громадян України до національного спротиву;
- 3) сприяння створенню добровольчих формувань територіальних громад;
- 4) забезпечення життєдіяльності населення і функціонування об'єктів інфраструктури у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці;
- 5) сприяння популяризації участі в заходах національного спротиву.

Крім того у статті 36 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” передбачено, що до делегованих повноважень виконавчих органів належить організація та участь у здійсненні заходів, пов'язаних з мобілізаційною підготовкою та цивільним захистом, підготовкою і виконанням завдань територіальної оборони, на відповідній території.

Згідно з пунктом 2 частини другої статті 14 Закону України “Про основи національного спротиву” передбачено, що фінансування та матеріально-технічне забезпечення національного спротиву здійснюються за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, а також з інших не заборонених законодавством України джерел, а постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1449 деталізовано це повноваження саме в частині добровольчих утворень, а саме: щодо забезпечення їх матеріально-технічними засобами та фінансування діяльності добровольчих формувань здійснюються за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, а також з інших джерел, не заборонених законодавством.

Статтею 91 БКУ передбачено, що з усіх місцевих бюджетів можуть фінансуватися заходи та роботи з територіальної оборони та мобілізаційної підготовки місцевого значення. З огляду на положення абзацу 2 статті 4 БКУ, згідно з яким визначено, що, якщо іншим нормативно-правовим актом бюджетні відносини визначаються інакше, ніж у цьому Кодексі, то застосовуються відповідні норми цього Кодексу. **Відтак заходи та роботи з територіальної оборони фінансуються саме з місцевого бюджету.**

Виконавцем бюджетної програми та заходів відповідної місцевої програми у цьому випадку відповідно до статті 20 БКУ буде відповідний виконавчий орган

сільської/селищної/міської ради, до повноважень якого віднесено організацію мобілізаційної роботи, цивільного захисту та територіальної оборони.

Важливо! Добровільне формування територіальної громади (далі – ДФТГ) не має статусу юридичної особи, та не може бути визначеним одержувачем бюджетних коштів, тому фінансування усіх заходів забезпечується виконавчим органом відповідної місцевої ради. Грошові виплати членам ДФТГ законодавством не передбачені, їх діяльність здійснюється на громадських засадах.

Конкретний перелік заходів щодо здійснення територіальної оборони має бути визначений місцевою програмою (затвердженою рішенням відповідної місцевої ради), яку попередньо необхідно розробити у співпраці з командиром військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил, якій підпорядковане формування, наприклад :

- *Перевезення особового складу добровольчих формувань до місць проведення занять та у зворотньому напрямку (абзац другий пункту 7 Порядку організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони, затвердженого постановою КМУ від 29.12.2021 р. № 1447)*
- *Медичне обстеження з метою видачі медичної довідки (постанова КМУ від 20.12.2021 р. № 1449 «Про затвердження Положення про добровольчі формування територіальних громад»)*
- *для отримання дозволу (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи за формою 127/о (постанова КМУ від 20.12.2021 р. № 1449 «Про затвердження Положення про добровольчі формування територіальних громад»)*
- *Виготовлення бланків посвідчень добровольця територіальної оборони (постанова КМУ від 20.12.2021 р. № 1449 «Про затвердження Положення про добровольчі формування територіальних громад»)*

Перелік нормативних актів, які регулюють діяльність добровольчих формувань :

Закон України «Про основи національного спротиву»

Наказ Міноборони від 07.03.2022 № 84 «Про затвердження форми контракту добровольця територіальної оборони та посвідчення добровольця територіальної оборони:

Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1447 «Про затвердження Порядку організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони»

постанова Кабінету Міністрів України від 20.12.2021 р. № 1449 «Про затвердження Положення про добровольчі формування територіальних громад»

постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. №1448 «Про затвердження Порядку застосування членами добровольчих формувань територіальних громад особистої мисливської зброї та набоїв до неї під час виконання завдань територіальної оборони»

Запитання 20: Які особливості використання коштів резервного фонду в умовах воєнного стану?

Відповідь:

Згідно з частиною першою статті 24 БКУ резервний фонд формується для здійснення непередбачених видатків, що не мають постійного характеру і не могли бути передбачені під час складання проекту бюджету. Місцеві державні адміністрації та виконавчі органи відповідних місцевих рад щомісячно звітують перед відповідною місцевою радою про витрачання коштів резервного фонду відповідного бюджету (*частина четверта статті 24 БКУ*). Рішення про створення резервного фонду місцевого бюджету приймає відповідна місцева рада (виконавчий комітет – на час воєнного стану) (*частина п'ята стаття 24 БКУ*).

Відповідно до абзацу шостого підпункту 1 пункту 22 прикінцевих та перехідних положень БКУ в умовах воєнного стану або для здійснення згідно із законом заходів загальної мобілізації резервний фонд тепер МОЖЕ перевищувати 1% загального фонду відповідно бюджету.

Рішення про виділення коштів з резервного фонду бюджету приймаються відповідно місцевими державними адміністраціями, виконавчими органами місцевого самоврядування (*частина друга статті 24 БКУ*). Порядок використання резервного фонду затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 р. № 415.

До припинення чи скасування воєнного стану дію Порядку використання коштів резервного фонду бюджету, затвердженого зазначеною постановою, зупинено. Так, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2022 р. № 175 «Тимчасовий порядок виділення та використання коштів з резервного фонду бюджету в умовах воєнного стану» застосовується спрощений порядок виділення коштів з резервного фонду бюджету, а саме - за рішенням місцевої державної адміністрації, військової адміністрації, виконавчого комітету відповідної місцевої ради, у якому визначаються:

- головний розпорядник бюджетних коштів, якому виділяються кошти з резервного фонду бюджету;
- напрям використання коштів з резервного фонду бюджету;
- обсяг коштів, що виділяються з резервного фонду бюджету;
- код програмної класифікації видатків та кредитування бюджету відповідно до напрямку використання коштів резервного фонду бюджету та інші умови (щодо виділення, використання, ведення обліку, звітності) у разі необхідності

Згідно із зазначеним спрощеним порядком (постанова КМУ від 01.03.2022 р. №175) після прийняття виконавчим комітетом місцевої ради рішення про виділення коштів з резервного фонду місцевому бюджету:

- 2) головний розпорядник бюджетних коштів повідомляє місцевому фінансовому органу коди економічної класифікації видатків та кредитування державного бюджету і відповідні обсяги коштів згідно із зазначеним рішенням;
- 3) місцевий фінансовий орган під час визначення бюджетної програми з резервного фонду бюджету закріплює за нею коди програмної та функціональної класифікації видатків і кредитування бюджету відповідно до напрямку використання коштів резервного фонду бюджету.

Таким чином, резервний фонд у період воєнного стану використовується за спрощеним порядком.

Запитання 21: Які особливості виконання місцевих бюджетів в умовах воєнного стану?

Відповідь:

Змінами до Бюджетного кодексу України від 15.03.2022 р. №2134-IX «передбачено ряд змін, що впливають на виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану. Серед основних:

- скасовано вимогу Бюджетного кодексу України щодо передачі коштів між загальним та спеціальним фондами бюджету виключно в межах бюджетних призначень шляхом прийняття рішення про місцевий бюджет або про внесення змін до нього (*частина сьома статті 13 БКУ*),

- скасовано усі норми щодо складання та схвалення прогнозів місцевих бюджетів (*стаття 751 БКУ*),

- скасовано терміни подання Казначейством звітності про виконання місцевих бюджетів (*стаття 80 БКУ*) у частині дотримання термінів подання звітності про виконання місцевих бюджетів),

- Кабінету Міністрів України доручено до 15 грудня 2022 р. визначити порядок реалізації механізму зарахування акцизного податку з роздрібного продажу тютюнових виробів, який мав діяти з 1 квітня 2022 р. (*розділ II "Прикінцеві положення" Закону України "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України" від 15.02.2022 р. № 2042-IX*),

- відтерміновано до 1 січня 2023 р. застосування положення щодо нарахування штрафу у розмірі 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян та пені у розмірі 0,1 % суми простроченого (за кожний день прострочення) платежу акцизного податку з роздрібного продажу тютюнових виробів, який зараховується до бюджетів місцевого самоврядування (*розділ II "Прикінцеві положення" Закону України "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України" від 15.02.2022 р. № 2042-IX*).

Постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 р. № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» визначено, що виконавчі комітети відповідних місцевих рад, місцеві державні адміністрації, військово-цивільні адміністрації або військові адміністрації:

- приймають за поданням місцевих фінансових органів рішення про внесення змін до рішень про місцеві бюджети;
- здійснюють без погодження відповідною постійною комісією місцевої ради:
 - передачу бюджетних призначень від одного головного розпорядника бюджетних коштів до іншого;
 - перерозподіл видатків бюджету і надання кредитів з бюджету за бюджетними програмами, включаючи резервний фонд бюджету, додаткові дотації та субвенції, у межах загального обсягу бюджетних призначень головного розпорядника бюджетних коштів;
 - збільшення видатків розвитку за рахунок зменшення інших видатків (окремо за загальним та спеціальним фондами бюджету) за бюджетною програмою.
 - затверджують місцеві (цільові) програми (вносять до них зміни) з дотриманням вимог статті 91 Бюджетного кодексу України.

Пріоритетність здійснення видатків Казначейством регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану». Так, відповідно до пункту 19 зазначеної постанови передбачено, що казначейство та органи казначейства здійснюють платежі за дорученням клієнтів з урахуванням забезпеченості єдиного казначейського рахунку в такій черговості (наведено основні напрямки):

1) видатки на національну безпеку і оборону та на здійснення заходів правового режиму воєнного стану,

2) оплата праці працівників бюджетних установ;

- погашення та обслуговування державного та місцевого боргу, виконання гарантійних зобов'язань;
- виплата пенсій, надбавок та підвищень до пенсій;
- соціальне забезпечення, придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів придбання води, та ін.

3) інші видатки.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 р. № 267 «Деякі питання затвердження документів та казначейського обслуговування в умовах воєнного стану» передбачено, що:

- затвердження кошторисів, планів асигнувань загального фонду бюджету, планів надання кредитів із загального фонду бюджету, планів спеціального фонду, планів використання бюджетних коштів (крім планів використання бюджетних коштів одержувачів), помісячних планів використання бюджетних коштів і штатних розписів здійснюють керівники (їх заступники) установи вищого рівня.
- перерахування реверсної дотації до державного бюджету з місцевих бюджетів територій, на яких введено воєнний стан, Казначейством не здійснюється.

Запитання 22: Особливості оплати праці працівників бюджетної сфери в умовах простою під час воєнного стану.

Відповідь:

Згідно із частиною другою статті 9 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» Кабінет Міністрів України, інші органи державної влади, органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України, цим та іншими законами України.

Відповідно до статті 34 Кодексу законів про працю України (далі – КзпПУ) у разі відсутності організаційних або технічних умов, необхідних для виконання роботи, оголошується простій щодо окремих працівників або структурних підрозділів. В такому випадку відповідно до статті 113 КзпПУ, з урахуванням положень постанови Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 р. № 221 «Деякі питання оплати праці працівників державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, що фінансуються або дотуються з бюджету, в умовах воєнного стану», керівник державного органу, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи або організації, що фінансується або дотується з бюджету, до припинення чи скасування воєнного стану в Україні в межах фонду заробітної

плати, передбаченого у кошторисі, може самостійно визначати розмір оплати часу простою працівників, але не нижче від двох третин тарифної ставки встановленого працівникові тарифного розряду (посадового окладу).

Крім того, Урядом України прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 04.03.2022 р. № 199 «Питання надання у 2022 році застрахованим особам одноразової матеріальної допомоги у зв'язку із втратою частини заробітної плати (доходу), робота (економічна діяльність) яких тимчасово зупинена внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні», якою передбачено виплату у розмірі 6500 грн для тих осіб, хто втратив роботу (можливість працювати).

Важливо ! Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану" від 15.03.2022 р. передбачає, що здобувачам освіти, працівникам закладів освіти, установ освіти, наукових установ, у тому числі тим, які в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні чи окремих її місцевостях, оголошених у встановленому порядку (особливий період), були вимушені змінити місце проживання (перебування), залишити робоче місце, місце навчання, незалежно від місця їх проживання (перебування) на час особливого періоду гарантується:

- організація освітнього процесу в дистанційній формі або в будь-якій іншій формі, що є найбільш безпечною для його учасників;
- збереження місця роботи, середнього заробітку, здійснення виплати стипендії та інших виплат, передбачених законом;
- місце проживання (пансіон, гуртожиток тощо) та забезпечення харчуванням (у разі потреби).

Запитання 23: Відповідно до яких актів законодавства у період дії воєнного стану можна здійснювати публічні закупівлі

Відповідь:

При проведенні публічних закупівель в умовах воєнного стану варто керуватися статтею 64 Конституції України щодо можливості встановлення окремих обмежень прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень в умовах воєнного або надзвичайного стану; статтею 12 ¹ Закону України «Про правовий режим воєнного часу» щодо діяльності Кабінету Міністрів України в умовах воєнного часу та пунктом 3 частини першої статті 4 Закону України «Про оборонні закупівлі» щодо повноважень Уряду у сфері оборонних закупівель.

Основним нормативним актом, що регламентує процедури проведення публічних закупівель, є постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 р. №169 «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану» із змінами і доповненнями.

Листом Державної Казначейської служби України від 07.03.2022 р. № 18-07-08/4497 та листом Міністерства економіки України від 04.03.2022 р. № 3304-04/9225-06 надано роз'яснення щодо застосування зазначеної постанови в умовах воєнного стану. у.

Основні положення зазначеної постанови

В умовах воєнного стану оборонні та публічні закупівлі товарів, робіт і послуг здійснюються без застосування процедур закупівель та спрощених закупівель. При цьому переліки та

обсяги закупівель товарів, робіт і послуг визначаються рішеннями замовників/державних замовників. Перелік державних замовників у сфері оборони визначається постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 363 «Питання оборонних закупівель».

Під час здійснення закупівель замовники повинні дотримуватися принципів здійснення публічних закупівель, а державні замовники у сфері оборони – принципів здійснення оборонних закупівель, а саме своєчасності та відповідності прийнятим рішенням щодо захисту національних інтересів України, забезпечення потреб безпеки і оборони й ефективності використання коштів, результативності.

Усі проведені в період воєнного часу закупівлі **не включаються** до річного плану закупівель. Але за результатами їх здійснення в електронній системі закупівель замовник/державний замовник оприлюднює звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, договір про закупівлю та всі додатки до нього не пізніше ніж через 20 днів з дня припинення чи скасування воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях. Виняток – вимога щодо оприлюднення не застосовується до договорів, які містять інформацію з обмеженим доступом.

Щодо попередньої оплати товарів, робіт і послуг оборонного призначення, то вона здійснюється на строк та у розмірах, визначених державними замовниками у сфері оборони у державних контрактах (договорах) про закупівлю товарів, робіт і послуг. Військові адміністрації під час закупівлі засобів індивідуального захисту можуть здійснювати попередню оплату на строк та у розмірах, визначених у договорах про закупівлю товарів і послуг.

Антимонопольним комітетом України (далі – АМКУ) прийнято рішення, згідно з яким до припинення чи скасування воєнного стану зупинено розгляд скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, поданих до АМКУ як до органу оскарження, та рішення по яких не були прийняті станом на 25 лютого 2022 року.

Крім того, розміщення в електронній системі рішень щодо скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, поданих до АМКУ як органу оскарження, інформація щодо яких не була розміщена в електронній системі закупівель станом на 25 лютого 2022 р., наприклад, рішень про прийняття скарги до розгляду, рішень про залишення скарги без розгляду, рішень за результатами розгляду скарги, інформації про резолютивну частину рішення за результатами розгляду скарги призупиняється.

Щодо закупівель, розпочатих до введення воєнного стану

Проведення закупівель, розпочатих до введення воєнного стану, деталізується у листі Мінекономіки від 04.03.2022 р. №3304-04/9225-06 щодо здійснення закупівель у період воєнного стану.

Зокрема, у листі вказано, що такі процедури закупівель та спрощені закупівлі завершуються у порядку, визначеному Законом України «Про публічні закупівлі». Проте, якщо замовники не мають можливості завершити такі процедури закупівлі у зв'язку із обставинами, що від них не залежать, вони можуть визнати закупівлю такою, що не відбулася, внаслідок дії непереборної сили відповідно до частини п'ятої статті 32 Закону України «Про публічні закупівлі».

Окремі закупівлі

У період воєнного стану дозволяється проводити закупівлі медичного спрямування, проте перелік лікарських засобів, медичних виробів та допоміжних засобів до них мають бути передбачені відповідною угодою чи договором, укладеними особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, для виконання програм та здійснення централізованих заходів з охорони здоров'я або із спеціалізованими організаціями, які здійснюють закупівлі. Вимоги щодо повної комплектації медичних виробів зазначаються в інформації про технічні, якісні та кількісні характеристики предмета закупівлі (медико-технічні (технічні) вимоги).

Такі умови передбачені додатково прийнятою постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 р. № 216 «Деякі питання закупівлі лікарських засобів, медичних виробів та допоміжних засобів до них».

Стан річних (планових) закупівель

Фактично закупівлі та спрощені закупівлі, які не увійшли до затвердженого замовником переліку з обсягами закупівель товарів, робіт і послуг, здійснюються у порядку та у спосіб, що визначений Законом України «Про публічні закупівлі». **Водночас, станом на сьогодні жоден нормативно-правовий акт не встановлює обов'язку замовників проводити річні (планові) публічні закупівлі.**

Таким чином, уповноважені особи повинні зважити необхідність та релевантність здійснення певних публічних закупівель, беручи до уваги потреби та наявність ресурсів в умовах воєнного стану.

Наприклад, частина персоналу установи чи підприємства може евакуюватись, тимчасово переїхати або взагалі виїхати за межі України, або ж буде неможливо забезпечити їм безпечні умови проведення робіт чи послуг в рамках публічних закупівель. Зрозуміло, що таку публічну закупівлю варто відкласти.

Зміни в системі Prozorro

У системі Prozorro з'явився новий тип звіту під назвою «war for freedom». Нова функція створена для тих, кому терміново треба провести процедуру публічної закупівлі, але такий замовник не хоче полишати звичних схем проведення закупівель і планує опублікувати звіт. Крім того, якщо замовники, що проводять відкриті закупівлі, потребують довідки МВС від постачальників, а ті наразі не можуть цього зробити, це не є підставою для їхнього відхилення пропозицій. Якщо річні плани закупівель вже оприлюднені в електронній системі, їх можна залишити та у подальшому відредагувати або взагалі відмінити.

В цілому система Prozorro продовжує працювати і повністю здатна витримати будь-які атаки. **Планується невдовзі запуснути платформу на базі системи Prozorro, де органи місцевого самоврядування зможуть публікувати свої потреби в найбільш затребуваних категоріях товарів.** Також буде сформована актуальна база товарів від постачальників, які продовжують роботу. У цю систему будуть також включені представники міжнародних організацій та проектів міжнародної допомоги, які будуть готові виділяти фінансування під різні категорії потреб.

Покроковий алгоритм органу місцевого самоврядування у здійсненні публічних закупівель

1. Затвердження переліків та обсягів закупівель товарів, робіт та послуг за рішеннями замовників замовників. Для цього необхідно суб'єктом господарювання, бюджетної

установою приймається наказ, адже протокол уповноваженої особи або відповідальної особи є її одноосібним рішенням, тому не може встановлювати такі перелік та обсяги.

Здійснення закупівлі та не включення її до річного плану закупівель. У жодному підзаконному акті не вказано чітко, хто має право бути замовником, тому зараз закупівлями може займатися будь-яка службова (посадова) особа замовника, яка має можливість працювати під час воєнного стану.

За результатами здійснення закупівель в електронній системі закупівель замовник оприлюднює звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, договір про закупівлю та всі додатки до нього. Це варто зробити не пізніше, ніж через 20 днів з дня припинення чи скасування воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях, тож фактично замовники не обмежені в часі і, доки введено воєнний стан, не мають чіткого дедлайну.

Вимога щодо оприлюднення не застосовується до договорів, які містять інформацію з обмеженим доступом.

Таким чином, хоча наявна законодавча база не встановлює суворих обмежень для проведення публічних закупівель у воєнний період та деталізує їхні нюанси, рекомендуємо проводити тільки ті публічні закупівлі, які диктуються потребами воєнного стану. Поточні ремонти приміщень, техніки та інші закупівлі, які не обумовлюються нагальною потребою забезпечення життєдіяльності громади в умовах воєнного часу, на сьогодні здійснювати не варто. Замовникам варто переглянути річні плани закупівель, та ті з них, що не відносяться до нагальних, перенести на післявоєнний час.